

**PROGRAMUL MULTIANUAL DE SUPRAVEGHERE AL INFLUENȚEI
AVIARE LA PĂSĂRI DOMESTICE ȘI SĂLBATICE ÎN REPUBLICA
MOLDOVA, ÎN PERIOADA 2018 - 2021**

I. IDENTIFICAREA PROGRAMULUI

Stat : REPUBLICA MOLDOVA

Boala: INFLUENȚA AVIARĂ

Anul implementării: 2018, 2019, 2020 și 2021

Numărul de referință al acestui document: /

Datele de contact (numele, telefonul, fax, e-mail): **Vitalie CARAUȘ**, tel. 022 210 223, fax. 022264671, e-mail: vitalie.caraus@ansa.gov.md

Prevederi legale utilizate în elaborarea programului de supraveghere:

a. Legișlatia naționala

- Hotărârea Guvernului nr. 939 din 04.08.2008 pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind măsurile de supraveghere, control și combatere a gripei aviare,
- Hotărârea Guvernului nr. 942 din 06.08.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de înregistrare și evidență a unităților de creștere a găinilor ouătoare
- Ordinul ANSA Nr.165 din 09.07.2014 cu privire la aprobarea unor norme: Anexa 1, Anexa 2, Anexa 3, Anexa 4, Anexa 5
- Ordinul ANSA Nr.102 din 30.04.2014 cu privire la aprobarea Planului de contingență pentru boala Influența Aviară și a Manualului operațional pentru intervenția în focarele de Influență Aviară: Anexa 1, Anexa 2

b. Orientări privind punerea în aplicare a programelor de supraveghere a gripei aviare la păsări de curte din legislația europeană

- Regulamentul (CE) NR. 798/2008 AL COMISIEI din 8 august 2008 de stabilire a unei liste a țărilor terțe, teritoriilor, zonelor sau compartimentelor din care pot fi importate în Comunitate și pot tranzita Comunitatea păsările de curte și produsele de pasăre, precum și a cerințelor de certificare sanitar-veterinară

- Decizia 2010/367/UE a Comisiei din 25 iunie 2010 privind punerea în aplicare de către statele membre a unor programe de supraveghere a gripei aviare la păsările de curte și la păsările sălbatice

- Decizia 2006/437/CE
- Directiva 2005/94/CE
- Directiva Consiliului 2002/4/CE

- Directivei 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice, în special în ceea ce privește concepția supravegherii și procedurile de prelevare de probe

II. DESCRIEREA PROGRAMULUI DE SUPRAVEGHERE

In legislatia europeana există două metode internațional recunoscute pentru supravegherea bolilor animale:

- (a) supravegherea bazată pe riscuri; și
- (b) supraveghere bazată pe prelevare de probe reprezentativă.

a) Supraveghere bazată pe riscuri

Supravegherea bazată pe riscuri este metoda preconizată pentru supravegherea apariției gripei aviare într-un mod orientat și eficient din punct de vedere al resurselor.

b) Supraveghere pe baza prelevării de probe reprezentative

În cazul în care un stat nu este în măsură să realizeze o evaluare bazată pe suficiente probe a vectorilor de risc pentru contaminarea efectivelor de păsări de curte pe teritoriul său, acesta pune în aplicare o supraveghere bazată pe un plan de prelevare de probe reprezentativă. Numărul de exploatații avicole care urmează să fie supuse prelevării de probe trebuie să corespundă celui indicat în tabelele 1 și 2, în funcție de speciile de păsări de curte din Decizia 2010/367/UE a Comisiei din 25 iunie 2010 privind punerea în aplicare de către statele membre a unor programe de supraveghere a gripei aviare la păsările de curte și la păsările sălbatice .

Prelevarea de probe pentru testele serologice de depistare a gripei aviare este răspândită pe întregul teritoriu al statului, astfel încât probele să fie considerate reprezentative pentru întregul stat membru.

II A). DESCRIEREA PROGRAMULUI DE SUPRAVEGHERE A PĂSĂRILOR DOMESTICE

1. Programul de supraveghere al influenței aviare la păsările domestice și sălbatice se efectuează în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 939 din 04.08.2008 pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind măsurile de supraveghere, control și combatere a gripei aviare, Monitorul Oficial nr. 154-156 din 15.08.2008.

2. În anul 2018, programul de supraveghere al influenței aviare va fi aplicat, la păsările domestice din exploatațiile comerciale și non comerciale de pe tot teritoriul țării și la păsările sălbatice, îndeosebi din localitățile țintă, prin metoda - *Supraveghere pe baza prelevării de probe reprezentative.*

Populațiile-țintă Programul de supraveghere include prelevarea de probe a următoarelor specii de păsări domestice și categorii de producție:

(a) pui carne - (se consideră că prezintă un risc ridicat de infecție cu gripă aviară;

(b) găini ouătoare;

(c) palmipede pentru îngrășare;

Cu toate acestea, în următoarele situații excepționale, următoarele categorii de păsări domestice pot fi, de asemenea, incluse:

- păsări domestice: rolul lor în circulația și propagarea virusului este în general minor, iar prelevarea de probe solicită numeroase resurse; cu toate acestea, în anumite state membre păsările de curte pot prezenta un risc mai ridicat de

contaminare cu gripă aviară din cauza prezenței lor în număr important, a apropierii de exploatațiile avicole comerciale, a participării la comerțul local/regional și a altor criterii și factori de risc enumerați la secțiunea 4.1, în special în ceea ce privește componența pe specii.

Cu toate acestea, o categorie de producție de păsări (cum ar fi pui de reproducție crescuți în condiții de strictă biosecuritate) poate să nu fie inclusă în prelevare dacă se furnizează motive justificate în ceea ce privește nivelul riscului.

3. Toate probele pozitive la testele serologice și de biologie moleculară vor fi investigate prin examene virusologice de izolare și identificare virală iar concluziile investigațiilor vor fi raportate Comisiei Europene și Laboratorului de referință UE (EURL).

4. Protocoalele specifice care vor însoți expedierea materialului către EURL și tabelele de raportare pentru colectarea datelor de supraveghere vor fi furnizate către Laboratorul Național de Referință (L.N.R.). În aceste tabele se vor indica metodele de testare folosite în laborator. Tabelele prevăzute vor fi folosite pentru a trimite rezultatele într-un singur document.

5. Se vor colecta probe de sânge pentru examinarea serologică de la toate speciile de păsări, inclusiv de la cele crescute în sistem extensiv, de la cel puțin 5 până la 10 păsări (cu excepția rațelor, găștelor și prepelițelor) pe unitate și de la diferite adăposturi, dacă există mai mult de un adăpost în exploatație. În cazul în care există mai multe adăposturi, trebuie mărită corespunzător mărimea probei pe exploatație. Se recomandă prelevarea de probe de la cel puțin 5 păsări din fiecare adăpost.

6. Prelevarea de probe este structurată pe teritoriul Republicii Moldova, astfel încât probele să fie considerate reprezentative pentru întregul teritoriu, luând în considerare :

(a) numărul de exploatații de la care se vor preleva probe (excluzând rațe, găște și curcani) este definit astfel încât să asigure identificarea a cel puțin o exploatație infectată, dacă prevalența exploatațiilor infectate este de cel puțin 5%, cu un interval de confidență de 95%.

(b) numărul păsărilor de la care s-au prelevat probe din fiecare exploatație este definit astfel încât să asigure o probabilitate de 95% de identificare a cel puțin o pasăre pozitivă, dacă prevalența păsărilor sero- pozitive este $> 30\%$.

7. Pe baza evaluării riscului și a situației specifice privind Republica Moldova, schema prelevării de probe a luat în considerare următoarele:

(a) tipurile de producție specifice pentru Republica Moldova și riscurile lor specifice: fermele comerciale așezate în zonele care reprezintă biotopul păsărilor sălbatice, gospodăriile în care păsările sunt menținute în sistem deschis, vecinătatea cu zonele mlăștinoase, lacurile și bălțile, prezența a mai mult de o specie pe exploatație sau a altor factori relevanți;

(b) se va defini numărul de curcani, rațe și găște din exploatațiile comerciale și necomerciale care urmează să fie prelevate pentru a asigura identificarea a cel puțin o exploatație infectată, dacă prevalența exploatațiilor infectate este de cel puțin 5%, cu un interval de confidență de 99%.

(c) dacă există exploatații care produc vânat, ratite și prepelițe, acestea vor fi

incluse în acest program. Cu referire la exploatațiile de prepelițe, se vor preleva probe doar de la prepelițele adulte, ouătoare, de reproducție.

(d) proba va fi recoltată în producția sezonieră pentru fermele comerciale și pe parcursul întregului an pentru exploatații nonprofesionale. Cu toate acestea, dacă este corespunzător, prelevarea de probe se poate adapta la alte perioade identificate la nivel local, în timpul cărora prezența altor păsări gazdă într-o exploatație poate reprezenta un risc mai ridicat pentru introducerea bolii (în vecinătatea bălților și lacurilor care reprezintă biotopuri pentru păsările sălbatice).

(e) supravegherea va fi obligatoriu extinsă la efectivele de păsări din exploatații nonprofesionale (gospodăriile populației), numărul lor fiind semnificativ în Republica Moldova.

• OBIECTIVE, CERINȚE ȘI CRITERII GENERALE

1. Detectarea infecțiilor subclinice cu subtipurile H5 și H7 ale LPAI la păsările domestice și sălbatice;

2. Contribuția la demonstrarea statusului liber de influența aviară notificabilă într-o țară, regiune sau compartiment, în cadrul comerțului internațional, în conformitate cu legislația europeană și cu regulile OIE.

3. Prelevarea de probe nu se va extinde după data de 31 decembrie a anului în care se implementează programul, (exemplu: 31 decembrie 2018 pentru programul de supraveghere gripa aviara 2018). Pentru păsările domestice, prelevarea de probe va acoperi o perioadă corespunzătoare perioadelor de producție a fiecărei categorii de păsări domestice, conform cerințelor.

4. Testarea probelor prelevate se va efectua la Laboratorul Național de Referință pentru influența aviară și boala de Newcastle (LNR) din cadrul IP Centrul Republican Diagnostic Veterinar din Republica Moldova;

5. Toate rezultatele pozitive (atât serologice cât și virusologice) se vor trimite EURL pentru a fi supuse testelor și colecționare;

6. EURL va asigura suport tehnic și va deține un stoc necesar de reactivi de diagnostic.

7. Izolatele de virus H5/H7 vor fi transmise fără întârziere L.C.R. unde vor fi supuse testelor de caracterizare standard (secvențiere nucleotidică HPAI) conform Manualului de Diagnostic.

8. De câte ori este posibil, LNR va trimite către EURL serurile pozitive H5 și H7 colectate de la anseriforme, pentru crearea unei arhive care să faciliteze dezvoltarea ulterioară a unui test.

• CERINȚE SPECIFICE PENTRU DETECTAREA INFECȚIILOR CU SUBTIPURILE H5/H7 ALE INFLUENȚEI AVIARE LA RAȚE, GÂȘTE ȘI PREPELIȚE.

1. Probele de sânge pentru testarea serologică se vor preleva de preferință de la păsările care sunt crescute în mediu liber sau de la păsările din exploatațiile noncomerciale (gospodăriile populației) situate în localități țintă..

2. De la fiecare exploatație comercială selectată, se vor preleva 25-50 de probe de sânge pentru testare serologică. De la fiecare localitate țintă, se vor preleva, de asemenea, 25-50 de probe de la rațe, gâște și prepelițe.

PROIECTARE ȘI IMPLEMENTARE:

Se vor preleva probe de la păsări domestice din exploatațiile comerciale și păsări domestice din exploatațiile noncomerciale. Prelevarea probelor de la toate categoriile de păsări domestice din exploatațiile comerciale (cu excepția exploatațiilor de curci, rațe și găște, de la care se vor preleva probe în mod special) se va realiza respectând indicațiile de mai jos :

Numărul de exploatații de la care se vor preleva probe din fiecare categorie de păsări domestice (cu excepția exploatațiilor de curci, rațe și găște)

Numărul de exploatații pentru fiecare categorie de păsări domestice	Numărul de exploatații de la care se vor preleva probe
Până la 34	Toate
35 – 50	35
51 – 80	42
81 - 250	53
> 250	60

Se vor preleva, de asemenea, probe din exploatațiile noncomerciale situate în localitățile țintă, conform cerințelor specifice pentru detectarea infecțiilor cu subtipurile H5/H7 ale influenței aviare la păsările domestice, astfel încât probele prelevate să fie considerate reprezentative pentru întreg teritoriul. Analiza de risc efectuată a reliefat existența a 128 localități „țintă”. Menționăm că în aceleași exploatații noncomerciale situate în cele 128 localități „țintă”, se cresc atât galinacee cât și palmipede.

La finele primului trimestru din anul 2017, conform raportărilor subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor, în Republica Moldova există:

- 23 de ferme comerciale de pui de carne (tabelul nr. 1);
- 17 de exploatații comerciale de găini ouătoare (tabelul nr. 2);
- 0 exploatații comerciale de găini de reproducție;
- 0 exploatații comerciale de curci ;
- 1 exploatații comerciale de fazani (tabelul nr. 4);
- 128 zone de risc (localități „țintă” - tabelul nr. 5);
- 1 exploatație comercială de palmipede (tabelul nr. 6);

SUPRAVEGHERE GALINACEE ȘI RATITE - EXPLOATAȚII COMERCIALE ȘI NONCOMERCIALE

Tabelul nr. 1 EXPLOATAȚII COMERCIALE ^(a) (cu excepția rațelor și găștelor) DE LA CARE URMEAZĂ SĂ SE PRELEVEZE PROBE
Investigația serologică privind exploatațiile de pui de carne

	Raionul	Numărul total de exploatații ^(c)	Numărul total de exploatații din care urmează să fie prelevate probe ^(d)	Numărul total de adăposturi din care urmează să fie prelevate probe ^(e)	Numărul total al probelor prelevate ^(f)	Numărul total de teste care urmează să fie realizate pentru fiecare metodă	Metodele analizei de laborator
1	Anenii Noi	5	5	63	630	1260	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
3	Briceni	1	1	4	40	80	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
5	Cantemir	1	1	2	20	40	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
6	Călărași	1	1	5	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
8	Cimișlia	2	2	6	60	120	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
9	Criuleni	1	1	5	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
10	Dondușeni	1	1	3	30	60	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
11	Drochia	1	1	3	30	60	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
12	Orhei	1	1	8	80	160	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
14	Fălești	1	1	1	10	20	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
15	Florești	1	1	5	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
27	Strășeni	1	1	3	30	60	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
29	Stefan Vodă	1	1	4	40	80	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
31	Telenești	1	1	1	10	20	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
32	Ungheni	1	1	1	10	20	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
33	Comrat	1	1	1	10	20	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7

36	mun.Chișinău	1	1	1	10	20	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
Total		22	22	116	1160	2320	

¹ Referința

- (a) Unități egal ferme
- (b) Se referă la localizarea exploatației de origine.¹
- (c) Numărul total al exploatațiilor de păsări domestice din raion
- (d) Numărul exploatațiilor de păsări domestice din zonele de risc
- (e) Numărul adăposturilor din exploatațiile aflate în zonele de risc
- (f) Numărul probelor prelevate din exploatații (numărate pe adăposturi)

Numărul total al unităților de pui de carne din toată țara este 23. Numărul total al unităților de la care urmează să fie prelevate probe este 23. Numărul probelor prelevate x 2 teste/proba prelevată /metodă (HA și HI pentru H5/H7).

Tabelul nr. 2 EERME COMERCIALE DE GĂINI OUĂTOARE ^(a) (cu excepția ratelor și găștelor) DE LA CARE URMEAZĂ SĂ FIE PRELEVATE PROBE

Investigația serologică privind ferme comerciale de găini ouătoare

	Raionul	Numărul total de exploatații ^(c)	Numărul total de exploatații din care urmează să fie prelevate probe ^(d)	Numărul total de adăposturi din care urmează să fie prelevate probe ^(e)	Numărul total al probelor prelevate ^(f)	Numărul total de teste care urmează să fie realizate pentru fiecare metodă	Metodele analizei de laborator
1	Anenii Noi	1	1	2	20	40	Testele de inhibare a hemaglutinării i pentru H5 și H7
3	Briceni	1	1	4	40	80	Testele de inhibare a hemaglutinării i pentru H5 și H7
5	Cantemir	1	1	2	20	40	Testele de inhibare a hemaglutinării i pentru H5 și H7
8	Cimișlia	1	1	4	40	80	Testele de inhibare a hemaglutinării i pentru H5 și H7
10	Dondușeni	2	2	10	100	200	Testele de inhibare a

							hemaglutinări i pentru H5 și H7
11	Drochia	1	1	2	20	40	Testele de inhibare a hemaglutinări i pentru H5 și H7
13	Edineți	2	2	10	100	200	Testele de inhibare a hemaglutinări i pentru H5 și H7
14	Fălești	1	1	3	30	60	Testele de inhibare a hemaglutinări i pentru H5 și H7
18	Ialoveni	1	1	1	10	20	Testele de inhibare a hemaglutinări i pentru H5 și H7
24	Râșcani	1	1	6	60	120	Testele de inhibare a hemaglutinări i pentru H5 și H7
30	Taraclia	1	1	4	40	80	Testele de inhibare a hemaglutinări i pentru H5 și H7
32	Ungheni	1	1	8	80	160	Testele de inhibare a hemaglutinări i pentru H5 și H7
33	Comrat	1	1	1	10	20	Testele de inhibare a hemaglutinări i pentru H5 și H7
35	Vulcănești	1	1	1	10	20	Testele de inhibare a hemaglutinări i pentru H5 și H7
36	mun.Chișinău	1	1	4	40	80	Testele de inhibare a hemaglutinări i pentru

							H5 și H7
Total		17	17	62	620	1240	

²Referința

- (a) Unități egal ferme
- (b) Se referă la localizarea exploatației de origine²
- (c) Numărul total al exploatațiilor de păsări domestice din raion
- (d) Numărul exploatațiilor de păsări domestice din zonele de risc
- (e) Numărul adăposturilor din exploatațiile aflate în zonele de risc
- (f) Numărul probelor prelevate din exploatații (numărate pe adăposturi)

Numărul total al unităților de găini ouătoare din toată țara este 17. Numărul total al unităților de la care urmează să fie prelevate probe este 17. Numărul probelor prelevate x 2 teste/proba prelevată /metodă (HA și HI pentru H5/H7)

Tabelul nr. 4

Investigația serologică privind ferme comerciale de fazani, prepelițe și ratite

	Raionul	Numărul total de exploatații (c)	Numărul total de exploatații din care urmează să fie prelevate probe	Numărul total de adăposturi din care urmează să fie prelevate probe	Numărul total al probelor prelevate	Numărul total de teste care urmează să fie realizate pentru fiecare metodă	Metodele analizei de laborator
18	Ialoveni	1	1	3	30	60	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
Total		1	1	3	30	60	

* Numărul probelor prelevate x 2 teste/proba prelevată /metodă (HA și HI pentru H5/H7)

- (a) Exploatații reprezintă efective sau unități, după cum este corespunzător.
- (b) Se referă la localizarea exploatației de origine
- (c) Numărul total de exploatații dintr-o categorie de păsări domestice în cauză.

Tabelul nr. 5 EFECTIVELE DE GALINACEE, RAȚE ȘI GÂȘTE DIN EXPLOATAȚII NONCOMERCIALE (gospodăriile populației) DE LA CARE URMEAȚĂ SĂ SE PRELEVEZE PROBE

Investigația serologică privind exploatațiile din gospodăriile populației

	Raionul	Numărul total de localități⁴	Numărul total de țintă din care urmează să fie prelevate probe	Numărul total al probelor prelevate	Numărul total de teste care urmează să fie realizate pentru fiecare metodă	Metodele analizei de laborator
1	Anenii Noi	26	5	125	250	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
2	Basarabeasca	7	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
3	Briceni	28	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
4	Cahul	37	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
5	Cantemir	27	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
6	Călărași	28	4	100	200	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
7	Căușeni	30	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
8	Cimișlia	23	6	150	300	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
9	Criuleni	25	5	125	250	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
10	Dondușeni	22	5	125	250	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
11	Drochia	28	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
12	Dubăsari	11	1	25	50	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
13	Edineți	32	5	125	250	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7

14	Fălești	33	5	125	250	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
15	Florești	40	5	125	250	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
16	Glodeni	19	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
17	Hâncești	39	4	100	200	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
18	Ialoveni	25	5	125	250	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
19	Leova	25	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
20	Nisporeni	23	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
21	Ocnîța	21	3	75	150	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
22	Orhei	38	5	125	250	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
23	Rezina	25	3	75	150	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
24	Râșcani	28	6	150	300	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
25	Sângerei	26	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
26	Soroca	35	3	75	150	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
27	Strășeni	27	4	100	200	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
28	Șoldănești	23	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7

29	Stefan Vodă	23	3	75	150	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
30	Taraclia	15	6	150	300	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
31	Telenești	31	4	100	200	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
32	Ungheni	33	6	150	300	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
33	Comrat	26	4	100	200	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
34	C-Lunga	4	1	25	50	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
35	Vulcănești	4	2	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
36	mun.Chișinău	19	5	125	250	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
37	mun.Bălți	3	1	25	50	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
Total		909	128	3200	6400	

* Numărul probelor prelevate x 2 teste/proba prelevată /metodă (HA și HI pentru H5/H7)

(b) Se referă la localizarea exploatației de origine de notificare al bolilor animalelor în la o exploatație comercială.

(c) Numărul total de exploatații dintr-o categorie de păsări domestice din regiunea Sistemului cauză.

• **SUPRAVEGHEREA RATELOR ȘI GÂȘTELOR**

În Republica Moldova există 1 exploatație comercială de palmipede; se vor preleva probe de la acesta, în conformitate cu tabelul de mai jos:

Numărul exploatațiilor	Numărul exploatațiilor de la care urmează să se preleveze probe
Până la 46	Toate
47 - 60	47
61-100	59
101-350	80
>350	90

Tabelul nr. 6 EXPLOATAȚIILE COMERCIALE DE RAȚE ȘI GÂȘTE DE LA CARE URMEAZĂ SĂ SE PRELEVEZE PROBE

Investigația serologică în fermele comerciale

	Raionul	Numărul total de exploatații de rațe și găște	Numărul total de exploatații de rațe și găște din care urmează să fie prelevate probe	Numărul total al probelor prelevate	Numărul total de teste care urmează să fie realizate pentru fiecare metodă	Metodele analizei de laborator
18	Ialoveni	1	1	50	100	Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7
Total		1	1	50	100	

(a) Exploatații reprezintă efective sau unități, după cum este corespunzător.

(b) Se referă la localizarea exploatației de origine

(c) Numărul total de exploatații dintr-o categorie de păsări domestice din regiunea.

* Numărul probelor prelevate x 2 teste/proba prelevată /metodă (HA și HI pentru H5/H7)

TESTAREA DE LABORATOR : DESCRIEREA TESTELOR FOLOSITE ÎN LABORATOR

1. Laborator național de referință (LNR) pentru IA și ND este IP Centrul Republican Diagnostic Veterinar – str. Murelor, 3, tel./fax: /+373 22/ 742-311, Director – Nicolae Gangal <http://crdv.md/> E-mail: crdv@rambler.ru

2. Testele de laborator se vor efectua în conformitate cu manual de diagnostic pentru influența aviară în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 939 din 04.08.2008 pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind măsurile de supraveghere, control și combatere a gripei aviare, Monitorul Oficial nr. 154-156 din 15.08.2008.

3. Testele de inhibare a hemaglutinării pentru H5 și H7 vor fi efectuate de

LNR IA/ND.

4. Toate rezultatele serologic pozitive vor fi confirmate de Laboratorul Național de Referință pentru influența aviară și boala de Newcastle din IP CRDV, prin folosirea unor tulpini furnizate de EULR pentru influența aviară și boala de Newcastle :

H5

(a) Testul inițial care folosește - England/7894/06 (H5N3);

(b) Testarea tuturor cazurilor pozitive - pui de găină /Scotland/59(H5N1) pentru a elimina anticorpii N3 cu reactivitate încrucișată.

H7

(a) Testul inițial care folosește curci /Anglia /647/77 (H7N7)

(b) Testarea tuturor cazurilor pozitive la graurul African /983/79 (H7N1), pentru a elimina anticorpii N7 cu reactivitate încrucișată.

II B). DESCRIEREA PROGRAMULUI DE SUPRAVEGHERE LA PĂSĂRI SĂLBATICE:

a. Programul va fi efectuat în strânsă cooperare cu epidemiologi și ornitologi.

b. Autoritatea competentă pentru conservarea naturii (Ministerul Mediului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Moldsilva, Asociația Vânătorilor și Pescarilor) vor contribui la supraveghere, vor asista la identificarea speciilor și la optimizarea prelevării probelor. Proiectul supravegherii va fi adaptat la situația națională privind selecția speciilor de la care urmează să se preleveze probe, în conformitate cu predominanța speciilor și cu numărul populației de păsări.

Prelevarea de probe va lua în considerare sezoanele migrației, rutele de migrare, comportamentul speciilor sălbatice, principalele habitate, gradul de asociere al păsărilor și de amestecare în timpul migrației, precum și rezultatele obținute de la supravegherea anterioară în perioada 2003-2017. Pentru H5N1 HPAI, vor fi luați în considerare toți factorii legați de probabilitatea expunerii păsărilor sălbatice la păsările domestice și sălbatice din focare de I.A. și de probabilitatea de contact a păsărilor domestice cu cele sălbatice, îndeosebi a speciilor „punte”.

Se vor încuraja legăturile cu instituțiile pentru conservarea/supravegherea păsărilor și cu stațiile pentru studiul păsărilor. De asemenea, dacă este posibil, prelevarea de probe se va efectua în colaborare cu vânători, ornitologi și alte persoane specializate.

1. Supravegherea pasivă a păsărilor sălbatice se va concentra asupra :

a) Zonele în care se înregistrează morbiditate și mortalitate la păsările sălbatice ;

b) Zonele râurilor și lacurilor care constituie biotopuri pentru păsările sălbatice;

c) Zonele din apropierea exploatațiilor comerciale de păsări domestice unde se constată prezența păsărilor sălbatice;

d) păsările ce aparțin speciilor „punte” care pot veni în contact atât cu

păsările domestice cât și cu cele sălbatice.

2. În plus, investigațiile păsărilor sălbatice bolnave și moarte se vor focaliza asupra păsărilor:

a) din zonele în care au fost identificate cazuri de HPAI H5N1 la păsări sălbatice sau domestice;

b) în zonele legate epidemiologic de aceste cazuri;

c) care intră în contact direct cu exploatațiile de păsări domestice.

• OBIECTIVE, CERINTE ȘI CRITERII GENERALE

Supravegherea virusologică pentru influența aviară la păsările sălbatice vizează identificarea riscului introducerii virusurilor IA slab patogeni (LPAI) și înalt patogeni (HPAI) la păsările domestice prin:

- asigurarea unei detectări timpurii a HPAI H5N1, prin investigarea incidenței ridicate a morbidității și mortalității la păsările sălbatice, în special, la speciile cu "risc ridicat".

- în cazul în care se detectează HPAI H5N1 la păsările sălbatice, supravegherea păsărilor sălbatice va fi intensificată pentru a determina dacă păsările sălbatice din alte specii pot acționa ca purtători asimptomatici sau "specii de legătură",

- continuarea unei supravegheri "etalon" a diferitelor specii de păsări migratoare libere, ca parte a monitorizării continue a virusurilor LPAI. Anseriformele (păsările de apă) și Charadriiformele (păsările de pe țărmuri și pescărușii) vor fi principalele ținte de prelevare a probelor pentru a evalua dacă sunt purtătoare a subtipurilor H5 și H7 LPAI (care vor detecta oricum și HPAI H5N1 și HPAI, dacă există). "Speciile cu risc ridicat" trebuie vizate în special.

- prelevarea de probe nu se va extinde după 31 decembrie din anul de implementare a programului.

- testarea probelor se va efectua la Laboratorul Național de Referință pentru Influența Aviară (LNR).

- toate rezultatele pozitive vor fi trimise EURL pentru Influența Aviară în vederea analizării. Trebuie să se asigure un flux bun de informații. EURL trebuie să furnizeze sprijin tehnic și să păstreze un număr mare de reactivi de diagnostic. Antigenii care se utilizează în procesul de supraveghere trebuie trimiși la Laboratoarele Naționale de Referință de către Laboratorul Comunitar de Referință pentru a se asigura uniformitatea.

• PROIECTARE ȘI IMPLEMENTARE

Procedurile de recoltare, ambalare, etichetare și transport al probelor trebuie să respecte prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 939 din 04.08.2008 pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind măsurile de supraveghere, control și combatere a gripei aviare, Monitorul Oficial nr. 154-156 din 15.08.2008.

În Republica Moldova programul multianual de supraveghere, control și combatere a gripei aviare este proiectat și se va implementa anual având în vedere doar supravegherea pasivă.

1. Tampoanele cloacale și traheale/orofaringeale, și /sau țesuturile (cu alte cuvinte creierul, inima, plămânii, traheea, rinichiul și intestinele) de la păsări sălbatice găsite moarte trebuie prelevate pentru efectuarea testelor de biologie

moleculară (RT-PCR) și a izolărilor de virus. (supravegherea pasivă)

2. Prelevarea, ambalarea, etichetarea și transportul probelor prelevate în scop de diagnostic al I.A. trebuie să respecte prevederile Hotărârii Guvernului nr. 939 din 04.08.2008 pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind măsurile de supraveghere, control și combatere a gripei aviare, Monitorul Oficial nr. 154-156 din 15.08.2008.

Tabelul nr. 1 PĂSĂRI SĂLBATICE - investigație în conformitate cu programul de supraveghere al influenței aviare la păsările sălbatice

	Raionul	Numărul total alpăsările sălbatice de la care urmează să se preleveze probe	Numărul total al probelor prelevate pentru supravegherea pasivă
1	Anenii Noi	10	10
2	Basarabeasca	10	10
3	Briceni	10	10
4	Cahul	10	10
5	Cantemir	10	10
6	Călărași	10	10
7	Căușeni	10	10
8	Cimișlia	10	10
9	Criuleni	10	10
10	Dondușeni	10	10
11	Drochia	10	10
12	Dubăsari	10	10
13	Edineți	10	10
14	Fălești	10	10
15	Florești	10	10
16	Glodeni	10	10
17	Hâncești	10	10
18	Ialoveni	10	10
19	Leova	10	10
20	Nisporeni	10	10
21	Ocnița	10	10
22	Orhei	10	10
23	Rezina	10	10
24	Râșcani	10	10
25	Sângerei	10	10
26	Soroca	10	10
27	Strășeni	10	10
28	Șoldănești	10	10

29	Stefan Vodă	10	10
30	Taraclia	10	10
31	Telenești	10	10
32	Ungheni	10	10
33	Comrat	10	10
34	C-Lunga	10	10
35	Vulcănești	10	10
36	mun.Chișinău	10	10
37	mun.Bălți	10	10
Total		370	370

Se referă la locul de colectare al păsărilor/prelevările de probe.

(a) Descrierea generală a păsărilor sălbatice de la care urmează să se preleveze probe în cadrul supravegherii pasive.

Programul anual de supraveghere, control și combatere a gripei aviare va fi implement având în vedere supravegherea pasivă din anii anteriori, situația epidemiologică, culoarele de migrație, habitatul păsărilor sălbatice cu specificația că se vor preleva mai multe probe din regiunea Nistrului și Prutului .

TESTAREA DE LABORATOR: DESCRIEREA TESTELOR DE LABORATOR UTILIZATE PENTRU SUPRAVEGHEREA PĂSĂRILOR SĂLBATICE

Supravegherea serologică nu se utilizează în Republica Moldova pentru supravegherea IA la păsările sălbatice.

Testele virologice:

a. RT - PCR

Metoda se bazează pe amplificarea și identificarea unui fragment genetic al proteinei matrice, fragmentul comun pentru toate virusurile de subtip A ale Influenței Aviare.

b. Izolarea virusului

Prin inocularea ouălor embrionate libere de germani patogeni (SPF) (doar pentru probele pozitive la RT-PCR).

Având în vedere faptul că în anul 2017 izolarea virusului nu a fost posibilă în laboratoarele naționale din Republica Moldova, se preconizează ca în cursul anului 2018 aceasta metodă să fie omologată. În caz contrar izolarea virusului se va efectua în LNR-ul altui Stat Membru sau la LCR.

DESCRIEREA SITUAȚIEI EPIDEMIOLOGICE A BOLII LA PĂSĂRI DOMESTICE ÎN PERIOADA 2005-2017

Pe teritoriul Republicii Moldova nu au fost înregistrate cazuri de Influența Aviară.

MĂSURI INCLUSE ÎN PROGRAMUL DE SUPRAVEGHERE PENTRU PĂSĂRILE DOMESTICE

1. Desemnarea autorității centrale responsabile cu supravegherea și coordonarea departamentelor responsabile pentru implementarea programului:

Autoritatea centrală responsabilă cu supravegherea și coordonarea departamentelor care implementează programul este Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor. Programul pentru supravegherea Influenței Aviare la păsări

domestice și păsări sălbatice este întocmit la nivelul Direcției Supravegherii Sanitar-Veterinare, pe baza datelor privind analiza de risc transmise de Subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor.

2. Sistemul în vigoare pentru autorizarea exploatațiilor:

Înregistrarea exploatațiilor de găini ouătoare se realizează în conformitate cu prevederile Directivei Consiliului 2002/4/CE, transpusă în legislația Republicii Moldova prin Hotărârea Guvernului nr. 942 din 06.08.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de înregistrare și evidență a unităților de creștere a găinilor ouătoare. Fiecare exploatație primește un număr distinct care urmează să fie marcat pe oul destinat consumului uman.

Reguli generale pentru aprobarea unei unități

Exploatațiile comerciale de păsări domestice sunt autorizate din punct de vedere sanitar-veterinar. Cadrul legal pentru efectuarea activității comerciale cu păsări domestice și produse de pasăre este reprezentat de: Lege nr. 221 din 19.10.2007 privind activitatea sanitar-veterinară.

Suspendarea autorizației sanitar-veterinare de funcționare

(1) În cazul în care unitatea nu corespunde condițiilor de autorizare stabilite prin normele sanitar-veterinare, autoritatea teritorială competentă suspendă autorizația sanitar-veterinară de funcționare.

(2) Suspendarea autorizației sanitar-veterinare de funcționare se efectuează în baza ordonanței de suspendare a autorizației sanitar-veterinare de funcționare al cărei model este prezentat în anexa nr. 5. Ordonanța se întocmește în 2 exemplare și se emite în baza referatului tehnic întocmit de către medicul veterinar oficial competent conform modelului prezentat în anexa nr. 3.

(3) În toate cazurile, suspendarea autorizației sanitar-veterinare de funcționare se efectuează doar pentru activitățile care nu îndeplinesc condițiile de autorizare.

(4) Suspendarea autorizației sanitar-veterinare de funcționare este precedată de transmiterea unui avertisment în formă scrisă conducerii unității în care se indică condițiile de autorizare pe care aceasta nu le îndeplinește. Din momentul transmiterii avertismentului, unității i se acordă un termen de 20 de zile pentru înlăturarea neconformităților, iar în cazul neînlăturării acestora, autorizația sanitar-veterinară se suspendă.

(6) În cazul în care unitatea a încălcat prevederile normelor sanitar-veterinare în partea ce nu ține de condițiile de autorizare sanitar-veterinară, față de ea se aplică sancțiune contravențională.

(7) După înlăturarea neconformităților care au stat la baza suspendării autorizației sanitar-veterinare, conducătorul unității poate cere revocarea ordonanței de suspendare a autorizației sanitar-veterinare. Revocarea ordonanței de suspendare se efectuează în baza referatului tehnic întocmit de către medicul veterinar oficial competent, prin care se confirmă că unitatea corespunde condițiilor de autorizare.

DATELE CU PRIVIRE LA VACCINARE

În Republica Moldova, nu se efectuează vaccinarea păsărilor împotriva Influenței Aviare.

DESCRIEREA SITUAȚIEI EPIDEMIOLOGICE A BOLII LA PĂSĂRI SĂLBATICE ÎN PERIOADA 2005-2017

Până în prezent, în Moldova nu au fost înregistrate cazuri de gripă aviară la păsări domestice, păsări sălbatice sau animale și nici cazuri suspecte în rândul populației. Conform ultimelor date, în total au fost efectuate 9940 teste la probe prelevate de la subiecți din diferite regiuni, toate rezultatele au fost negative. Datele despre morbiditatea cauzată de infecțiile respiratorii virale acute sunt similare cu cele înregistrate în anii precedenți în aceeași perioadă.

Moldova este învecinată cu România, Ucraina, unde au fost înregistrate focare de gripă aviară. Hotarul de sud-est se află în apropierea Deltei Dunării, care prezintă riscuri mari, deoarece găzduiește multe păsări migratoare

MĂSURI INCLUSE ÎN PROGRAMUL DE SUPRAVEGHERE PENTRU PĂSĂRILE SĂLBATICE

1. Desemnarea autorității centrale responsabile cu supravegherea și coordonarea departamentelor responsabile pentru implementarea programului:

Autoritatea centrală responsabilă cu supravegherea și coordonarea departamentelor care implementează programul este Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor. Programul pentru supravegherea Influenței Aviare la păsări sălbatice este întocmit la nivelul Direcției Supravegherea Sanitar-Veterinare, pe baza datelor privind analiza de risc transmise de Subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor.

2. Descrierea și delimitarea zonelor geografice și administrative în care programul urmează să fie aplicat:

Programul va fi aplicat pe întreg teritoriul Republicii Moldova, luând în considerare zonele cu risc ridicat; sunt identificate 128 localități cu risc ridicat și mediu cu privire la Influența Aviară.

3. Estimarea populației sălbatice locale și/sau migratoare:

Nu se poate estima populația de păsări sălbatice migratoare, dar, se poate confirma faptul că, în Republica Moldova, existența râului Nistru și Prutul, creează biotop favorabil păsărilor sălbatice, îndeosebi a celor de apă. De asemenea, climatul temperat din Republica Moldova, favorizează migrația păsărilor sălbatice în număr mare.

Cu privire la populația locală de păsări, există specii de obicei întâlnite în climatul temperat, în special: vrabia, porumbelul sălbatic, guguștiucul, cufundarul, cufundacul, cioara neagră, cioara vânătă, găinușa de baltă, rața sălbatică etc

MĂSURI ÎN VIGOARE CU PRIVIRE LA NOTIFICAREA BOLII

Notificarea I.A. se realizează în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 939 din 04.08.2008 pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind măsurile de supraveghere, control și combatere a gripei aviare, Monitorul Oficial nr. 154-156 din 15.08.2008.

Suspiciunea/confirmarea I.A. se notifică la OIE, prin sistemul WAHIS.